

Föräldraalienation och de utsatta barnen

av Anna Lytsy

Jag har som journalist ägnat över tio år åt föräldraalienation. Detta är min sammanfattning av vad som är viktigast att veta om FA i allmänhet och om FA och Sverige i synnerhet.

Innehåll:

Barnen och forskningen s. 1

Barnen och Sverige s. 3

Myndigheterna och regeringsuppdraget s. 4

Förnekarna och ansvaret s. 5

Barnen och min slutsats s. 8

Barnen och forskningen

Barn A iscensatte dramatiska utspel på offentliga platser om det fick minsta skymt av sin pappa, om så bara genom ett fönster. Barnet skrek då våldsamt och uppmanade främmande människor att ringa polisen eftersom pappan, enligt barnet, var farlig, vilket han inte var. Barn B sa, när det träffade sin mamma och en psykolog, att mamman hörde hemma i elektriska stolen och att det skulle föredra att hon var död, efter att pappan övertygat barnet om att mamman var psykotisk, vilket var en lögn.¹ Barn C smetade, med sin pappas goda minne, ut sin mammas födelsedagstårta över golvet och klistrade, när mamman inte såg det, fast alla lösa föremål i hennes rum. Barn D hade inspelningsutrustning gömd på kroppen och hade blivit instruerad av sin mamma om hur det skulle spela in sin pappa när de hade umgänge.

Mitt namn är Anna Lytsy och jag är tillsammans med advokat Christina Bergenstein författare till den nästan 500 sidor långa kunskaps- och forskningsöversikten *Barn som tvingas välja bort en förälder. Föräldraalienation i Sverige: fakta, rättsregler, erfarenheter* (Norstedts Juridik 2019 och 2023). Det har funnits kunskap om föräldraalienation länge, men forskningen exploderar för närvarande. En studie från 2022 om det vetenskapliga läget för FA slår fast att 40 procent av det som publicerats om föräldraalienation har gjort det efter 2016,² och när jag i september 2025 deltog (online) på en konferens i Toronto i Kanada sa en av forskarna att hälften av all FA-forskning troligen har producerats under de senaste tio åren.³

Föräldraalienation är en familjedynamik, en sorts familjevåld, som innebär att en förälder, genom att systematiskt förstöra relationen mellan barnet och den andra, förmår barnet att självt ta avstånd från eller helt bryta kontakten, utan att det föreligger några befogade skäl. Såvida sådana skäl finns är det inte frågan om föräldraalienation utan om så kallade berättigade avståndstaganden hos barnen. Det finns ingen motsättning mellan föräldraalienation och ”vanligt” våld (inklusive sexualiserat sådant), de är ”bara” olika sorters övergrepp på barn. Föräldraalienation beforskas, förutom som psykisk barnmisshandel, också

¹ Wilfrid von Boch-Galhau, *Parental Alienation and Parental Alienation Syndrome/Disorder: A serious form of psychological child abuse – with case examples* –, översättning Guy Knight-Jones, 2013, s. 24.

² Se Jennifer J. Harman, Richard A. Warshak, Demosthenes Lorandos och Matthew J. Florian, ”Developmental Psychology and the Scientific Status of Parental Alienation” i *Developmental Psychology* 2022.

³ Uttalandet gjordes av Joshua Marsden vid Colorado State University i samband med att han föreläste utifrån sin studie ”The Scientific Rigor of Parental Alienation Studies: A Quality Assessment of the Peer-Reviewed Research” vid konferensen *Best practices in parental alienation assessment, intervention & advocacy: A roadmap for judicial accuracy and resolution* i Toronto, Kanada, den 10-12 september 2025:
<https://www.pasg2025toronto.ca/>

som partnervåld, där en förälder försöker skada eller förinta den andra med deras gemensamma barn som vapen.⁴

Omfattande internationell forskning visar entydigt att föräldraalienation medför allvarliga både kort- och långsiktiga risker för barn som utsätts, för till exempel depression, förvrängd verklighetsuppfattning, låg självkänsla, skuld känslor, anknytningsproblem, aggression och ät- och sömnstörningar. Vuxna som varit alienerade i barndomen lider ofta av depression, missbruksproblem och problem med att känna tillit, både till sig själv och andra och blir ofta själva alienerade från sina barn.⁵ Svårt alienerade barn förlorar inte sällan både en förälder/anknytningsperson och halva sin släkt/nätverk. Djupast sett blir de alienerade från sig själva: från sin möjlighet att känna vad de känner och vara dem de är. De kan inte sägas ha tillgång till något autentiskt jag och därmed inte heller till någon egen vilja. Ett av de starkaste ögonblicken på konferensen i Toronto var när psykologiprofessor Ben Hine vid University of West London, efter att ha presenterat resultaten av sin nyligen genomförda stora studie om FA-förekomst i Storbritannien, övergick till att berätta om egna erfarenheter av att som barn ha varit alienerad. Liksom om de 20 år av depression, PTSD, tillitsproblem och självmordsförsök som, i överensstämmelse med vad forskningen säger, blev konsekvensen.

Det slags identifierade beteenden som drivande föräldrar i alienationsfamiljer ägnar sig åt för att förstöra relationen, ytterst anknytningen, mellan barnet och dess andra förälder, så kallade parental alienating behaviors, PAB:s, är beforskade och belagda.⁶ Exempel på vad som ingår i dem är att den alienationsdrivande föräldern ständigt uttrycker sig nedsättande om den andra, att hen förhindrar kontakt, att barnet straffas om det visar positiva känslor gentemot sin andra förälder och att den drivande föräldern förmedlar att den andra inte älskar barnet och att hen är farlig. Uppfinningsrikedomen hos så kallade alienatorer rörande hur man kan förstöra de känslomässiga banden mellan barnet och dess andra förälder (eller någon annan anknytningsperson) är, som exemplen ovan visar, stor. Här kommer några till:

Barn E fick skriva A4 efter A4 om hur mycket det hatade sina älskade morföräldrar. Sedan fick det ringa upp dem och säga samma sak, medan mamman (ja) spelade in samtalet. Efteråt gick de tillsammans igenom exakt vad barnet sagt, och hur, för att det skulle kunna framföra samma sak ännu bättre nästa gång. Barn F, G och H blev omedelbart efterlysta när de än en gång, enligt pappans instruktioner, rymde från mamman. Den här gången lyckades de, med benäget pappabistånd, hålla sig undan i nästan två månader innan polisen hittade dem. Barn I fick välja mellan att hjälpa sin pappa att döda mamman, eller leva

⁴ Se tex den norska studien "Parental alienation – a valid experience?" av Eivind Meland, Dag Furuholmen och David Jahanlu i *Scandinavian Journal of Public Health* 2023 samt de belysande avsnitten om både de alienerande och de alienerade föräldrarna i Ben Hines artikel "Parental Alienation - What do we know, and what do we (urgently) need to know? A narrative review" i *Partner Abuse* 2024.

⁵ Se t ex Paloma Miralles, Carmen Godoy och Maria D. Hidalgo, "Long-term emotional consequences of parental alienation exposure in children of divorced parents: A systematic review" i *Current Psychology* 2023, Suzanne Verhaar, Mandy Matthewson och Caitlin Bentley, "The Impact of Parental Alienating Behaviours on the Mental Health of Adults Alienated in Childhood" i *Children* 2022 och Jennifer J. Harman, Mandy L. Matthewson och Amy J. L. Baker, "Losses experienced by children alienated from a parent" i *Current Opinion in Psychology* 2022.

⁶ Se Michael Saini, Janet R. Johnston, Barbara Jo Fidler och Nicholas Bala *Empirical studies of alienation* i Leslie Drozd, Michael Saini och Nancy Olesen (red), *Parenting Plan Evaluations: Applied Research for the Family Court* 2016, William Bernet och Laurence L. Greenhill, "The Five-Factor Model for the Diagnosis of Parental Alienation" i *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry* 2022, Amy J. L. Baker, "Reliability and validity of the four-factor model of parental alienation" i *Journal of Family Therapy* 2018 och Stephen Lee Morrison och Robyn Ring, "Reliability of the Five-Factor Model for Determining Parental Alienation" i *The American Journal of Family Therapy*, 2021. Se även den nyutkomna och gratis nedladdningsbara boken *Parental Alienation Theory: Official Synopsis* av Parental Alienation Study Group som presenterades på konferensen i Toronto: <https://www.pasg.info/pa-theory-official-synopsis>, 2025-09-15.

med att pappan kanske skulle ta sitt liv. Barnet valde det förstnämnda.⁷ Barn J:s morfar sa till barnet att om det inte framförde (falska) anklagelser mot sin pappa, så hade det inte längre någon familj på mammans sida. Barnets mamma gav det instruktioner om hur det skulle slå sig självt med en schampoflaska så att det fick blåmärken, som skulle tjäna som bevis på att pappan varit våldsam, vilket han inte hade.⁸ De fem exemplen (av åtta) ovan som saknar hänvisning, liksom de ytterligare två som kommer i slutet av texten, är svenska sådana som Christina Bergenstein och/eller jag fått inblick i under arbetet med vår bok.

Barnen och Sverige

Den som träffat ett svårt alienerat barn glömmer det inte. Det är något djupt obehagligt med dem, som det kan vara omöjligt att sätta fingret på utan kunskaper om alienation. Den verklighet de här barnen, på grund av alienationsövergreppet, befinner sig i är förvrängd. Förryckt. De pratar på ett icke åldersadekvat sätt om saker som omöjligt kan vara självupplevda som om de var det. Deras värld är bisarrt svartvit. De vill aldrig mer ha någonting att göra med en av sina föräldrar, eller med släkten/familjenätverket på den föräldrarnas sida. Allt med hen/den/det är dåligt och kan aldrig bli bra. Det är som att möta en liten robot. Som att försöka nå in till någon utan hjärta. Man fattar, till en början, ingenting. Som två av de erfarna familjebehandlare jag intervjuar i Christina Bergensteins och min bok säger: ”det går inte att lägga det alienerade barnets pussel. Bitarna passar inte ihop /.../ man kommer aldrig någon vart. Det enda som händer är att allt bara blir värre och värre”.⁹

Det är inte känt hur vanligt föräldraalienation är i Sverige, men företeelsen förefaller öka kraftigt i många delar av världen och verkar ha så gjort under hela 2000-talet. Ben Hines färsk forskning om förekomsten av FA i Storbritannien visar att PAB:s, de strategier som alienatorer använder sig av är, som Ben Hine säger, ”hugely prevalent”. Andelen *föräldrar* som upplevt detta slags beteenden från sin (ex)partner är mellan 40 och 60 procent. Andelen *unga vuxna* mellan 18 och 25 år, som minns att de utsatts för minst 20 av 30 PAB:s, är 25 procent.¹⁰

I Danmark är föräldraalienation (forældrefremmedgørelse) juridiskt dubbelsanktionerat, dels som ett brott enligt § 243 i straffeloven (brottsbalken), där FA är kategoriserat som psykiskt våld och kan ge tre års fängelse, och dels, sedan årsskiftet 2024/25, som en omständighet som alltid ska beaktas i vårdnadstvister. I Norge gav myndigheten Folkehelseinstituttet år 2021 ut den vetenskapligt ambitiösa systematiska kunskapsöversikten *Hvordan forstå og håndtere barn som avviser en forelder: En systematisk kartleggingsoversikt* som bygger på 54 primärstudier och en översiktsstudie (som bygger på tio studier). I Finland bedriver Taina Laajasalo FA-relaterad forskning om hur belagda, ogrundade respektive fabricerade påståenden föräldrar emellan om våld och/eller undermåligt föräldraskap ska kunna utvärderas av professionella,¹¹ och Isabella Arponen och Katarina

⁷ Se CBS news: <https://www.cbsnews.com/news/karrie-neurauter-daughter-who-pleaded-guilty-to-helping-her-father-kill-her-mother-released-from-prison/>, 2023-10-12.

⁸ High Court London, [2023] EWHC 1864 (Fam) Case No: ZC18P01363: <https://www.judiciary.uk/judgments/re-a-and-b-children-parental-alienation/>.

⁹ Se intervjun ”Om man växer upp med ett hat mot halva sitt ursprung är det klart det får konsekvenser” på sidan 263 i *Barn som tvingas välja bort en förälder. Föräldraalienation i Sverige: fakta, rättsregler, erfarenheter*, Norstedts Juridik, 2023.

¹⁰ Se University of West London/Ben Hines sida *Family breakdown, mental health and parental alienation*: <https://www.uwl.ac.uk/research/research-impact/family-breakdown>, 2025-05-06 samt webinaret *Alienating Behaviours in the UK* med Ben Hine: <https://www.youtube.com/watch?v=NRXhly9swaM>, 2025-05-09.

¹¹ Se Michael Saini, Taina Laajasalo och Stacey Platt, ”Gatekeeping by Allegations: An Examination of Verified, Unfounded, and Fabricated Allegations of Child Maltreatment Within the Context of Resist and Refusal Dynamics” i *Family Court Review* 2020.

Alhanko publicerade 2020 studien *Föräldraalienation och dess följder för barnet – en systematisk litteraturöversikt*.¹²

I Sverige saknas högre forskning om FA och varken MFoF, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, eller Socialstyrelsen tillhandahåller någon kunskap om FA till berörda professioner, trots att de här myndigheternas uppdrag, enligt deras egna hemsidor, består i att ”Samla och tillgängliggöra den senaste kunskapen för beslutsfattare och yrkesverksamma som arbetar med föräldraskapsstöd, familjerådgivning och familjerätt” respektive ”ta fram och utveckla statistik, regler och kunskap till /.../ dem som arbetar inom hälso- och sjukvård och socialtjänst”. Ett litet ljus i mörkret utgörs av Elin Melanders examensarbete vid institutionen för socialt arbete vid Umeå Universitet vårterminen 2025, ”Föräldraalienation (FA) - hur det kan upplevas av barn och vilka konsekvenser de kan få av det”.¹³ I studien står att läsa: ”FA klassificeras som våld och det kan orsaka barn 35 olika konsekvenser /.../ FA är våld och det kan ge somatiska-, sociala- och intrapersonella konsekvenser /.../ Genom studiens resultat påvisas hur FA bryter mot barns rätt till hälsa, utveckling och trygghet. Studien visar hur FA kan bryta mot barns rätt till sin egen personlighet då de kan uppleva sig bli en *pawn*. FA kan även bryta mot barns rätt till socialt liv då FA kan göra att barn förlorar kontakt med sin förälder. FA kan även bryta mot barns rätt till hälsa då studien bland annat visar att FA kan orsaka ångest, depression och PTSD”.

Så varför tillgängliggör MFoF och Socialstyrelsen inte den omfattande internationella kunskap om FA som finns, så att utsatta barn och familjer här kan få hjälp? Varför färdigställer ingen av dem något handläggningsstöd eller liknade, så att berörda professioner får tillgång till de (i flera fall) beforskade redskap som finns för att både identifiera och hantera FA?¹⁴ Så att de som ska hjälpa barn som behöver hjälp kan göra det? Eller?

Myndigheterna och regeringsuppdraget

I juni 2024 gav regeringen MFoF och Socialstyrelsen i uppdrag att, som det står i beslutet, ”stärka stödet till socialtjänsten i arbetet med riskbedömningar samt i frågor om vårdnad, boende och umgänge”.¹⁵ Arbetet ska samordnas av MFoF som, senast i juni 2025, skulle redovisa den del av uppdraget som rör så kallade standardiserade bedömningsmetoder. Hösten 2026 ska båda myndigheterna delredovisa, och i december 2027 slutredovisa. Närmare bestämt ska MFoF till exempel ”Genomföra kunskapshöjande insatser genom att bl.a. aktivt sprida kunskap i frågor som rör vårdnad, boende och umgänge hos yrkesverksamma inom socialtjänsten” och Socialstyrelsen ska till exempel ”Analysera och beskriva behovet av och förutsättningarna för att utveckla ett verksamhetsnära konsultativt expertstöd till socialtjänsten i frågor och ärenden som rör riskbedömningar, med fokus på socialtjänstens arbete med vårdnad, boende och umgänge”. Både MFoF och Socialstyrelsen ska under uppdragets genomförande ”inhämta synpunkter, kunskap och erfarenheter från Barnombudsmannen, Domstolsverket, Inspektionen för vård och omsorg, Jämställdhetsmyndigheten, Kriminalvården, Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn), länsstyrelserna, Myndigheten för delaktighet,

¹² Isabella Arponen och Katarina Alhanko, ”Föräldraalienation och dess följder för barnet – en systematisk litteraturöversikt”, *Psykologia* 2020.

¹³ <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1988781/FULLTEXT01.pdf>

¹⁴ Se t ex kapitlet ”Differentering : identifikationskriterier och nivåbestämning” i Christina Bergensteins och min bok, eller det som står om denna sak i det norska Folkehelseinstituttets kunskapsöversikt *Hvordan forstå og håndtere barn som avviser en forelder: En systematisk kartleggingsoversikt* 2021.

¹⁵ Se Regeringsbeslut 2024-06-13, S2024/01210 (delvis).

Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, Stiftelsen Allmänna Barnhuset samt Sveriges Kommuner och Regioner”. Utifrån ovanstående gav MFoF myndigheten SBU, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, i uppdrag att utföra en förstudie för att se om det fanns förutsättningar för att genomföra ett större SBU-projekt om riskbedömningsinstrument vid vårdnads- och umgängesutredningar. SBU genomförde i början av 2024 en sökning som resulterade i konstaterandet att ja, det ”finns förutsättningar för att göra en mer omfattande och uttömmande kunskapssammanställning gällande riskbedömningsinstrument”.¹⁶ Ja-svaret är avhängigt av de fem vetenskapliga systematiska kunskapsöversikter som SBU:s sökning resulterade i och som myndigheten bedömt vara ”möjligen relevanta utifrån urvalskriterierna”. En av kunskapsöversikterna, bestående av 43 studier, handlar om föräldraalienation och bedömningsinstrument som kan användas vid FA. De fem kunskapsöversikterna har inte kvalitetsbedömts, men SBU skriver, utifrån att de hittat dem, att ”Vi bedömer att det finns underlag för och skäl till att göra en mer omfattande systematisk utvärdering gällande riskbedömningsinstrument, med en mer uttömmande ansats”. I förstudiens sammanfattande bedömning skriver SBU att den ”visar att det finns systematiska översikter som kan vara relevanta för frågeställningarna dvs. att det finns utvärderade instrument som är validerade och har de goda reliabilitet i att upptäcka och bedöma risker inom VBU-utredningar”. Man skriver också att ”Förstudien avslutas i samband med att resultatet och dess slutsatser rapporteras till MFoF”. Vilket skedde den 15 november 2024. Där slutar spåren, för ett år sedan. Den som kan sin FA, inklusive FA-situationen här, måste därmed ställa sig frågan vad som hänt eller inte hänt eller kanske håller på att hända sedan dess.

Förnekarna och ansvaret

För nu har vi kommit fram till *förnekarna*. Det vill säga den internationellt sedan länge kända vetenskapsförnekande anti-FA-formation, som aktivt och oförtröttligt fortsätter att upprepa att a) föräldraalienation är pseudovetenskap och b) står i motsatsställning till våld mot kvinnor. Liksom inte sällan också att fenomenet ska förbjudas i domstolar. Sommaren 2024 genomförde den här gruppen ett framgångsrikt rekryteringsarbete i Sverige, vilket bland annat resulterade i några debattartiklar med sammanlagt 28 svenska underskrifter, plus en skrivelse till justitieministern.¹⁷ Även den här sortens FA-förnekande är i dagsläget beforskat. Joshua Marsden, som talade om det i Toronto, har till exempel visat att ”The robust quality of PA research addresses several PA criticisms”.¹⁸ FA-veteranen William Bernet intresserar sig efter ett helt yrkesliv på alienationsbanan specifikt för förnekarna och har publicerat flera artiklar

¹⁶ Se <https://www.sbu.se/sv/publikationer/forstudie-sammanfattning/forstudie-riskbedomningsinstrument-vid-vardnads--och-umgangesutredningar/>

¹⁷ Se Psykologtidningen 2024-06-04: <https://psykologtidningen.se/2024/06/04/foraldraalienation-ar-pseudovetenskap/>, 2024-07-08, Göteborgsposten 2024-06-12: <https://www.gp.se/debatt/pseudovetenskap-i-domstolar-leder-till-att-valdsutsatta-barn-tystas.f79cefe-c5df-4f5c-b722-4ff3d2acb9fb>, 2024-07-08, Survivorfamilynetwork June 2024: <https://survivorfamilynetwork.com/parental-alienation-is-pseudoscience/?amp=1#content>, 2024-07-08, Göteborgsposten 2024-06-28: <https://www.gp.se/debatt/forbud-mot-att-begreppet-foraldraalienation-anvands-nodvandigt.4f38a7c3-181e-4c6a-ba6e-ac46c85e1877>, 2024-07-08 och Riksdagen 2024-06-12: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skriftlig-fraga/pseudovetenskap-i-familjerattsliga-sammanhang-for_hb11983/, 2024-07-08.

¹⁸ Joshua Marsden, ”The Scientific Rigor of Parental Alienation Studies: A Quality Assessment of the Peer-Reviewed Research” i *Partner Abuse* 2025.

om dem och vad de gör.¹⁹ Ytterligare två FA-veteraner, Edward Kruk och Jennifer J. Harman, skriver i en artikel som specifikt bemöter denna sak att:²⁰

”In summary, the scientific status of PA has been confirmed through a large body of peer-reviewed research (Harman, Warshak et al., 2022), and to state that there is no scientific evidence of PA is at best an outdated opinion, and at worst an attempt to deliberately falsify, mislead and misinform. Referring to PA as a “pseudo-concept” in a pejorative manner is also clear evidence of an anti-scientific orientation”.

Förnekarna bryr sig inte. Den mest aktiva och högljudda gruppen inom deras svenska falang vill inte bara förbjuda ordet ”föräldraalienation” i domstolar och andra sammanhang som har med barn att göra utan även ”umgängessabotage”, ”påverkan”, ”otillbörlig påverkan”, ”föräldrafientlighet” och ”lojalitetskonflikt”.²¹ Påståenden om påverkan av barn är i själva verket, enligt dem, omskrivningar för mäns våld mot kvinnor och en (pappa)förälder ska inte kunna åberopa att den andra (mamma)föräldern ägnar sig åt sådant. Fast Ben Hines forskning visar att det är vad hälften av brittiska föräldrar, både mammor och pappor, gör. Ett antal tongivande internationella förnekare var aktiva i en vårdnadstvist som avslutades i brittisk High Court (motsvarande hovrätt) 2023, den som gällde barnet som av sin mamma uppmanades att slå sig själv med en schampoflaska så att det blev blåmärken. De här förnekarna ägnade sig bland annat åt att trakassera den terapeut som domstolen förordnat åt barnet och åt att försöka underminera själva domstolsprocessen. Domaren skriver om saken, i domen:²²

”The mother has incited third parties, including on social media, to attack [NN] and her work, in an attempt to further undermine [NN’s] work and recommendations in this matter and more generally, and that the ultimate purpose of this was to undo His Lordship’s orders in this matter”.

Åtminstone tre föredrag på Torontokonferensen berörde förnekarna och/eller deras desinformationsstrategier som till exempel består i fakta- och vetenskapsignorans, att försöka underminera domstolsprocesser och att attackera eller manipulera enskilda professionella. Jag betvivlar att de svenskar som skrev under en eller flera av deras debattartiklar och annat under förra sommarens kampanj här alltid visste vilket sammanhang de skrev in sig i. Men förnekarnas bästa gren är att framställa sig själva som spelare för det goda laget, det som hjälper utsatta barn, och som barnskydds- och barnrättsfolk naturligtvis kan tänkas vilja tillhöra. Precis som en del både journalister och politiker. Samma, med fakta icke överensstämmande, påståenden om att FA skulle vara pseudovetenskap och möjliggöra våld mot kvinnor upprepas gång på gång av dem som gått på greppet.²³ Det blir inte sannare för det.

¹⁹ Se t ex William Bernet och Shenneng Xu ”Scholarly rumors: Citation analysis of vast misinformation regarding parental alienation theory” i *Behavioral Sciences & the Law* 2023.

²⁰ Edward Kruk och Jennifer J. Harman, ”Countering Arguments Against Parental Alienation as A Form of Family Violence and Child Abuse” i *The American Journal of Family Therapy* 2024.

²¹ Se den minst sagt faktakaotiska artikeln i Göteborgsposten 2024-06-12: <https://www.gp.se/debatt/pseudovetenskap-i-domstolar-leder-till-att-valdsutsatta-barn-tystas.faf79cefe-c5df-4f5c-b722-4ff3d2acb9fb>, 2024-07-08 samt Aftonbladet 2025-10-10: <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/ny30Go/foraldraalienation-ar-en-farlig-pseudovetenskap>, 25-10-10.

²² Se <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2023/07/Re-A-and-B-Children-Parental-Alienation-judgment-270723-2.pdf>, 2025-09-15.

²³ Se mina anmälningar till Granskningsnämnden för radio och TV, GRN, av Kaliber/P1 med kvittonummer 33196 och av SVT Jämtland med kvittonummer 33695 (togs ej upp till prövning av formella skäl), 34864 och 35119. Observera att GRN inte prövar texter/videoklipp på SVT:s webbplatser, eller omständigheterna kring hur inslag tillkommit. Se även Föreningen Vårdnad Boende Umgänges pressrelease ”Barnrättspristagare förnekar alienationsvåld” 2025-09-09 som berör artiklar i Östgöta Correspondenten/Norrköpings Tidningar i juni 2025: <https://vardnad.se/2025/09/barnrattspristagare-fornekar-alienationsvald/> samt motionerna till riksdagen

Vad som däremot *är* sant är att ett rätt stort antal i Sverige verksamma forskare, behandlare, advokater, journalister och politiker, verksamma vid högskolor, universitet, myndigheter, organisationer, stiftelser, förbund och inom medier och politiska partier, är FA-förnekare. Det är ett stort problem, naturligtvis först och främst för Sveriges FA-utsatta barn. Men också för förnekarnas chefer. Särskilt för de av dem som basar över offentligt finansierade verksamheter som *ska* utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet och där medarbetare inte ska ha särintressen. Vilket både MFoF:s och Socialstyrelsens chefer och generaldirektörer alltså behöver överväga, liksom ansvariga på till exempel Jämställdhetsmyndigheten, Sveriges Kommuner och Regioner och den statliga stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Hur ska det, till exempel, gå när MFoF, med SBU:s förstudie om bedömningsinstrument för föräldraalienation i bakfickan, ska inhämta synpunkter från Allmänna Barnhuset, som under senare år gett sitt Stora pris till minst två FA-förnekare, där en dessutom tidigare varit ledamot i MFoF:s Insynsråd och nu ingår i myndighetens forskarreferensgrupp som ska ”ge återkoppling på verksamheten och en breddad bild av forskningsfältet”?²⁴ Hur ska det gå när MFoF ska inhämta synpunkter på riskbedömningar hos Jämställdhetsmyndigheten, där samma FA-förnekare bidragit med en forskningssammanställning om ... riskbedömningar?²⁵ Hur ska MFoF (och Socialstyrelsen) hantera SBU-förstudiens 43 studier om bedömningsinstrument vid FA, samtidigt som (samma) FA-förnekare är kopplad till Socialstyrelsens (som hon benämner den) våldsutövarsamordning? På Sveriges Kommuner och Regioner, åt vilka hon till exempel gjort publikationer om barn som upplever våld och våldsutövande män? Det här är bara några exempel. Den övergripande frågan är hur MFoF:s och Socialstyrelsens regeringsuppdrag att öka kunskapen om riskbedömningar med mera ska kunna omfatta alla barn, utsatta för allt slags våld, när så många av dem som ska bidra till kunskapsökningen tillhör en grupp individer som förnekar, som öppet förvanskar, befintlig forskning och kunskap om (risker och riskbedömning vid) alienationsvåld.

Public Service- och andra medieansvariga har också ett ansvar. När barnmisshandelspolletten trillar ner brukar det ändå lossna för många vad gäller FA. Då fattar de, om inte förr. ”Synd att ingen just där hade egen erfarenhet”, tänkte jag när GRN, Granskningsnämnden för radio och TV, friade samtliga fyra program jag anmält, antagligen enligt nu rådande regler korrekt, men eventuellt med följden att FA-förnekare kan fortsätta att

2025/26:320, 2025/26:2623 och 2025/26:3772 och debattartikeln i Aftonbladet 2025-10-10: <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/ny30Go/foraldraalienation-ar-en-farlig-pseudovetenskap>.

²⁴ Stiftelsen Allmänna Barnhusets Stora pris 2025 gick till FA-förnekaren Maria Eriksson (se VBU:s pressrelease i föregående fotnot) för hennes ”banbrytande arbete med att stärka barnets rättigheter och förbättra livsvillkoren för barn i utsatta situationer”. Maria Eriksson är professor vid Marie Cederschiöld högskola där hon också är vicerektor för forskning och forskarutbildning. Hon är vidare, som det står på Marie Cederschiöld högskolas hemsida (2024-10-22): ”sedan 2008 ledamot i Stockholms socialtjänstakademi och hon ingår i forskarnätverket kopplat till Socialstyrelsens våldsutövarsamordning. Tidigare samverkansuppdrag omfattar bland annat utveckling av metodstödet *iRisSk risk och skyddsintervjuer för våldutsatta barn* på uppdrag av Socialstyrelsen, expertuppdrag rörande familjerättens riskbedömningar, och författande av skrifter till stöd för kommuner och regioner om kvalitet i våldsförebyggande arbete med män respektive om barn som upplevt våld och bedömning av omsorgsförmåga, på uppdrag av Sveriges Kommuner och Regioner”. 2023 gick Allmänna Barnhusets Stora pris till FA-förnekaren Kjerstin Almqvist, professor vid Karlstads Universitet. Kjerstin Almqvist är ordförande för Psykologförbundets vetenskapliga råd som är det rådgivande organet till förbundsstyrelsen vad gäller ”psykologiämnets vetenskapliga utveckling samt dess praktiska tillämpning i psykologyrket”. Hon har också en nära samverkan med den FA-förnekande Ericastiftelsen. Kjerstin Almqvist fick Stora priset för att hon enligt Allmänna Barnhuset ”är en barnrättsskämpe som gjort avtryck på riktigt och bidragit med evidensbaserade metoder för att stärka arbetet med våldutsatta barn och att sprida kunskap som når ut till yrkesverksamma både i Sverige och internationellt”.

²⁵ Se Jämställdhetsmyndighetens rapport 2022:1 ”Uppgifter om våld är inget undantag” s. 34.

använda sig av duperade medier vid pågående alienationsövergrepp.²⁶ Förnekarna förnekar sig aldrig. Men den som mött ett svårt alienerat barn glömmer det inte. Målet, att alla barn ska ha samma rätt till skydd och hjälp, är ingen realistisk vision så länge så många FA-förnekande individer är direkt verksamma vid, eller kopplade till de tunga institutioner de dessvärre *är* verksamma vid eller kopplade till idag, som till exempel, bortsett från MFoF och Socialstyrelsen är: Universiteten i Stockholm, Göteborg, Uppsala och Karlstad, Karolinska Institutet, Marie Cederschiöld och Gävle högskola, Rädda Barnen, Psykologförbundet, Ericastiftelsen och, som tidigare nämnts, Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Vilken chans har alienationsutsatta barn mot dem? Som ska och säger sig hjälpa barn.

Barnen och min slutsats

Barn K skrev ”jag hatar dig” med sitt eget blod på skolväggen men ringde en vårdag efter lång tid utan kontakt till sin utmanövrerade mamma och sa ”jag älskar dig”. När mamman sa att hon älskade barnet skrek det ”april, april din dumma sill” och lade på. Barn L och M skulle, efter ett och ett halvt år utan kontakt, träffa sin utmanövrerade pappa på ett övervakat umgänge. Barnen kom in i rummet där pappan väntade och sa ”vi vill inte träffa pappa” och gick direkt ut igen.

Samtidigt som forskningen om föräldraalienation ökat så mycket under senare år har det också börjat komma fler och fler vittnesmål från vuxna som varit alienerade som barn. Veteranerna på området, amerikanen Ryan Thomas och australiensiskan Amanda Sillars, har fått efterföljare som till exempel ”Madi” med The Anti Alienation Project och signaturen Kid of PAS.²⁷ Tre tidigare alienerade unga, två unga vuxna och en tonåring, framträdde på Torontokonferensen. Två svenska vittnesberättelser, skrivna av mammor, är publicerade²⁸ och en spelfilm är under produktion.²⁹ Det finns i Sverige åtminstone två slutna FB-grupper där den ena ”arbetar för alla barns rätt till sina båda föräldrar genom att motverka föräldraalienation” och den andra för att ”drabbade föräldrar kan mötas och utbyta erfarenheter, information och kunskap inom föräldraalienation” med drygt 100 respektive drygt 200 medlemmar (ett antal individer tillhör säkert båda grupperna).

Jag har vid det här laget befunnit mig på FA-banan som författare och journalist i över tio år. I likhet med många andra som professionellt ramlat ner i just det kaninhålet har jag med tiden (också) blivit intresserad av förnekarna. Av varför de förnekar. Hur de, som inte sällan har ägnat hela sina liv och karriärer åt utsatta barn, kan ägna så mycket tid och energi åt att hävda att en viss grupp barn inte finns, eller inte är med om det övergrepp de är med om. Det delades en del om det på Torontokonferensen. Ingen som kan sin FA avfärdar existensen av andra sorters våld och övergrepp mot både barn och vuxna. Det är ju det som är grejen: att alla som har med barn att göra ska kunna skilja ut vad som är vad när familjer bryter samman, så att rätt hjälp kan ges till rätt människor. Så vad är problemet? ”Som socialpsykolog kan jag bara förstå det som en fråga om gruppstillhörighet” svarade en av Torontoforskarna på en direkt fråga när inspelningen av hans föredrag avslutats. ”För att FA kan missbrukas, framför

²⁶ Se mina fyra anmälningar till Granskningsnämnden för radio och TV, GRN, av Kaliber/P1 med kvittonummer 33196 och av SVT Jämtland med kvittonummer 33695 (togs ej upp till prövning av formella skäl), 34864 och 35119. Observera att GRN inte prövar texter/videoklipp på SVT:s webbplatser, eller omständigheterna kring hur inslag tillkommit, vilket innefattar det jag i anmälningarna anser vara det största problemet med de anmälda publiceringarna: att förnekarna kan ha låtit media, som låtit sig själva, bli redskap i specifika, pågående familjetvister där alienationsövergrepp mot barn möjligen ingår.

²⁷ Se <https://ryanthomasspeaks.com/>, 2025-09-15, <https://amandasillars.com/>, 2025-09-15, <https://www.theantialienationproject.com/>, 2025-09-15 och <https://www.facebook.com/kidofpas/>, 2025-09-15.

²⁸ Lovisa Dahl (pseudonym), *Jag ska se till att barnen hatar dig*, Lava 2024, och Ulrika Ekenberg, *Excludere. Jag skilde mig inte från våra barn*, Lava 2025.

²⁹ *Hänsyn skall tas* i regi av Karen Helene Haugaard och Alexe Landgren, produktion Ordinary World AB.

allt i domstolar”, föreslår andra. Det är en relevant farhåga. Få situationer torde i dagsläget vara så utmanande som en familjerättslig tvist där en av föräldrarna påstår att barnet utsätts för ”vanligt” våld och den andra att det utsätts för FA. Om socialtjänsten/familjerätten och domstolen då inte lyckas klargöra vem av de vuxna som gör vad, vem av föräldrarna som är våldsutövare och vem av dem som ljuger om att den andra är det, så riskerar barnet att överges hos sin förövare, oavsett vad det är utsatt för. Men att verkligheten är så svår att både leva och få klarhet i är inget argument för att FA inte finns eller kunskap om det inte ska få finnas. Tvärt om. Så vad *är* förnekarnas problem? En del av svaret finns, initierat och balanserat sammanfattat, i en litteraturöversikt av Ben Hine som bland annat handlar om de problem och kontroverser som alltid omgärdat FA-konceptet: ”Parental Alienation – What do we know, and what do we (urgently) need to know? A narrative review”. Den här artikeln förnekar på intet sätt de svårigheter som funnits, men blickar samtidigt framåt mot målet att alla barn idag ska ha samma rätt till hjälp. Så varför är motståndet mot FA fortfarande så stort? Så starkt! Hur kan det komma sig att nya förnekare ständigt tillkommer? Alla som kan FA vet ju, också, att det inte är en genusfråga. Både mammor och pappor alienerar och både mammor och pappor blir utmanövrerade ur sina barns liv utan orsak. Drivande FA-mammor och drivande FA-pappor är lika goda kålsupare. Både pappor och mammor är både offer och förövare i FA-land. Så varför framställer sig så många av förnekarna som feminister? Varför påstår de att FA (som enligt dem inte finns) är en genusfråga, när samstämmig forskning visar att så inte är fallet? Fast världen är full av FA-utsatta mammor?

Ni ser vart jag är på väg. FA-verkligheten stämmer inte överens med genuskodade kartor. Det går inte att vare sig analysera eller förstå en alienationsfamilj utifrån kön. Vem som spelar vilken roll är öppet. Vem som utövar våld och vem som blir utsatt, vem som ljuger och vem som talar sanning. Min slutsats är att det är det som är problemet. I förnekarnas värld är nämligen allt könskodat. Allt. Det är det som förenar dem. Jag tror att FA-förnekarna hatar FA för att FA *inte* är en genusfråga. Jag tror det är därför FA inte får finnas för dem. FA följer alltid samma ickegenusmönster, även i samkönade och transfamiljer. FA får teorier som kopplar ihop kön och makt att implodera. Om patriarkatet är teorin är FA anomalin. Vilket verkar vara vad som legitimerar förnekarnas vetenskaps- och faktaförakt inför dem själva, deras rättsvidriga beteenden, trakasserier och emellanåt rena lögner. Jag tror det är det som får dem att förneka till och med de FA-utsatta barnens lidande och strunta i att en del av dem blir förstörda för livet av ett övergrepp de inte ens tillåts ha ett namn för. Till och med att några av dem dör.³⁰ När det handlar om att försvara världsbilder och identiteter är människor kapabla till sådant. Och kanske karriärer och titlar och utmärkelser och ära. Men ingen som förnekar föräldraalienation eller lånar sitt namn till att det skulle vara pseudovetenskap eller ställer det mot andra sorters övergrepp kan någonsin på något trovärdigt sätt säga sig värna om alla barn. De som förnekar FA bryr sig mycket om många saker. Men inte nödvändigtvis alls om *barn*.

Anna Lytsy, november 2025

Texten är fri att dela vid beaktande av lagen om upphovsrätt vad gäller namngivning av upphovsperson och citaträtten, samt förbudet mot viss användning och bearbetning/manipulation.

³⁰ Föräldraalienation med dödlig utgång för någon part kallas ”extreme alienation” på engelska. Tre exempel på detta är 1) när en utmanövrerad pappa dödades av sin alienerade son, 2) när en mamma/alienator dödade sitt alienerade barn för att därefter begå självmord och 3) när en svårt alienerad tonåring begick självmord, se April J. Walker, ”The extreme consequence of parental alienation syndrome – The Richard Lohstroh case of a child driven to kill his father – Will courts move toward allowing children to use parental alienation syndrome as a defense to the crime of murder of their own parent?” i *Women’s Rights Law Reporter* 2006, Rod McCall, *For the Love of Eryk: Surviving Divorce, Parental Alienation, and Life After* 2016 och Pamela Richardson, *A Kidnapped Mind: A Mother’s Heartbreaking Story of Parental Alienation Syndrome* 2006.